

ქოსა და ყადი

ერთი ქოსა იყო ერთსა სოფელსა შინა დიად გლაზაკი და ერთი უსხი ჰყვა მსუქანი. უთხრა ცოლსა: უსხსა ამას გავყიდი, ეგების შენთვის და ჩემთვის სამოსელი ვიყიდო.

წაიყვანა უსხი ქალაქად. სხვა ქოსა შემოეყარა. ევაჭრა და სამი მარჩილი აძლივა. ამან ოთხად დაუფასა. ვერ შერიგდენ.

წავიდა იგი მოქალაქე ქოსა, ბაზრები დაირბინა, ყოველსა ყასაბს უთხრა: ერთს ქოსას უსხი ჭამებული მოჰყავს გასასყიდად და ყველამ უთხარით: თხა არის და თხის ფასად ვიყიდითო.

მივიდა, ყადიც გაანდო და ტყავი ყადს უქადა.

რა ეს ზროხის პატრონი ქოსა მომავალი ნახეს. ყოველმან ყააბმან ნახევარი მარჩილი აძლივეს: ეგ თხა მომყიდეთ!

იწყინა ქოსამ და უთხრა: აქლემის ოდენს უსხსა თხის ფასად ვაჭრობთო!

მათ თქვეს: თხა არისო.

შეცილებაზე წავიდენ ყადთან კითხვად. ყადმაც თხოვა ბრძანა. მასცა საქალამნე რგებოდა და ქოსას ვინღა რას აუბნებდა!

ნახევარი მარჩილი მისცეს და ქოსას უსხი წაართვეს, დაკლეს. გულმტკივნეულმან ქოსამ თქვა: არაკად თქმულა: თხის პატრონს აღარც თხის კუდიო! მაგისი კუდი აგრემც მომეცითო!

კუდი გამოართვა და წავიდა.

გამოხდა ცოტა ხანი, ყადს ცოლი მოუკვდა. ესმა ქოსას. გამოართვა ცოლს ლეჩაქი და ტანთ საცვამი, დედობრივ მოეკაზმა და ზროხის კუდი შიგნით შემოირტყა და მოვიდა ყადის კარზე.

გამოვიდა ყადი, დიაცი ნახა, მოჩივარი ეგონა, მან ევრე მოახსენა: მე მოჩივარი არა ვარ, ქვრივი და უპატრონო დავრჩი, და ვინც შემინახავს, ვემსახურებიო.

ყადს დიდად იამა, დედაკაცი აღარ ჰყვანდა. შეიყვანა, მონათ უთხრა: ამაღამ წადით, თავთავისად მოისვენეთო!

მასთან დაწოლა ენება.

დიაცმან რა თავი დაიხელთა, ყადს აგრე უთხრა: თუცა სრულად არ გაშიშვლდები, ჩემთან ვერ დაგაწვენ, ეგრე ჩვეულ ვარო.

მოტყუვდა ყადი, გაშიშვლდა. მან ზროხის კუდი მოიხსნა, უთხრა ყადს: ეს რის კუდი არისო!

ყადმან უთხრა: ზროხისა არისო.

ქოსამ უთხრა: მაშ, თხად რად გამასყიდვინეთ!

დასცა ქვე ყადი, ეგოდენი სცა კუდითა, მკვდარსა დაამსგავსა. მსახურნი შორს იყვნენ და მეშველი დაუძვირდა.

ქოსამ კარი გამოიარა და წავიდა.

მსახურთ იდროეს, გათენდა და მოვიდნენ. ყადი არ გამოვიდა. შევიდენ, ნახეს, ყადი გასივებული იდვა, დიაცი აღარ ახლდა. ყადი ძლივ სულობას მოაბრუნეს, ყოველი ყოფილი შეიტყეს.

რა მოკეთდა, აბანოში შესვლა მოინება და ზეთებით სამკურნალოდ ნაცემთა დაზელა.

შეიტყო ქოსამ, მეაბანოვესთან მივიდა და უთხრა: დიად, ხელმარჯვე დალაქი ვარ და აქ მიმსახურეო.

იამა მეაბანიავეს და ეგრე უთხრა: თურე ბედნიერი ხარ, დღეს ყადიც აქ მობრძანდებაო.

არდაგს შიგნით ზროხის კუდი შემოირტყა, მუნ დადგა.

ყადი მივიდა, დია კარგად სამსახური დაუწყო. იამა ყადსა და დაზელა უბრძანა. დალაქმან ქოსამ მსახურთ ეგრე უღხრა: რა ზელას დავუწყებ, ტანმტკივანია, კვნესას და ზახილს იწყებს და ნურავინ შემოხვალთ. თუ უნებს რამე, მე გამოვალ და გეტყვიო.

მონანი გაიტყუა, წაკეტა კარი და ქოსამ კუდი გამოიძრო, ყადს ჰკითხა: რისა არისო? =

ეხვეწებოდა ყადი და ეფიცებოდა მრავლის მიცემასა, მაგრამ ქოსა არ მოეშვა: ამდენი სცა, სიკვდილზე მიაყენა.

გამოვიდა, მონათ უთხრა: სძინავს, ნუ შეხვალთ, ძილი არ გაუკრთოთ მე კიდევ წამლის მოსატანად მივალო.

ჩაიცვა ტანსა და წავიდა ქოსა.

რა მონანი შევიდნენ, ნახეს ყადი ავად დანაყილი და გასივებული დაზელის ნაცვლად. აიღეს, ხირაულით შინ წაიღეს და მუნ დააწვინეს. რა სულობას მოვიდა თქვა: მე ამ ქოსას აქ კელარ დავუდგები, ფათერაკს კიდევ გამაბამსო, აქლემები იქირავეთ, ქაბას წავალო.

რა აქლემების თხოვნა დაიწყეს, ქოსამ მეაქლემეს ფასი მისცა სამის დღისა და აქლემები ყადის კარს ჩაატარა. იკითხეს აქლემები და მან უთხრა: ვინც იმიზდებს, კაცს ვეძებო.

იამათ, ყადს მოახსენეს, იმიზდეს. ყადი კუბოში ჩასვეს, აქლემს აჰკიდეს. ყადი ჩაჯდა და წავიდა. რაც ქონება ჰქონდა, იგიც ყველა თან წაიღო.

მეაქლემე ქოსა გზა-გზა კარგს ზღაპარს ეტყოდა და ყადს იამებოდა. მონათ უბრძანა ყადმან: წინ წადით, სოფლად სადგომი, ქერი, ბზე და ნუზლი მოამზადეთ და მე და მეაქლემე ნელიად წამოვალთო.

რა იგინი გაშორდენ, ქოსა ზღაპრად მას მოჰყვა, რაც მას და ყადს გარდახდომოდათ. ყადმან უთხრა: ეგ ბევრჯერ მასმია,

სხვა მიაბუეო ქოსამ თქვა: მე ეს მწვავს გულსა, ამას ვიტყვიო, სხვა რას ჰქვიანო.

ჩამოაგდო აქლემიდან, ამდენი სცა ზროხის კუდიო, რომ სული ამოხადა. გამობრუნდა, აქლემები პატრონს მოუსხა და ქონება თავისთვის წაიღო.

ცოლმან ჰკითხა: ვინ მოგცაო?

და ქოსამ უთხრა: ჩემი უსხის ფასიაო.

ცოლმან უთხრა: ვეჭობ, შენის უსხის ფასი კი აგიღია ათას წილადო.

- ვიცი, მეფეო, ეგ შენი რუქა იმის მსგავსს მიპირვს და ბარემ აწვე მომარჩინე და გარდამხვეწეო.

ბრძანა მეფემან არაკი: